N. 320. ANNO 1850. **ARNHEMSCHE COURANT.** Zaturdag 9 November.

Het onderzoek der begrooting.

Men heeft ten opzigte van het onderzoek en de behandeling der thans aanhangige begrooting, van onderscheidene kanten de vraag hooren opperen, of deze begrooting weder, gelijk die van het afgeloopen jaar, als crediet-wet zou aangenomen, dan wel als eene normale raming van uitgaven aan eene naauwkeurige en strenge kritiek zou ter toetse gebragt worden?

Zoo iets ons verwonderd heeft, het is, dat men noodig heeft gevonden dergelijke vraag te opperen, over welker beantwoording, naar het ons toeschijnt, bij niemand die constitutioneel denkt en handelt, eenige twijfel bestaan kan. De redenen die het, ook naar ons oordeel, in het verleden jaar gebiedend noodzakelijk maakten, de begrooting, als een maximum van crediet aan de regering toegestaan, aan te nemen, bestaan thans niet. In het vorig jaar nam het gouvernement eene raming over, door een ander gouvernement gemaakt; er was geen tijd, noch was het pas opgetreden bewind in staat, met kennis van zaken, eene eigene begrooting van zelf geraamde behoeften op te maken. Thans is dit anders; het gouvernement heeft nu een eigen plan, een eigen bestek; het raamt zelf voor de behoeften die het zelf beoordeelt. Het gouvernement moet die raming en dat bestek verantwoorden; het moet bewijzen, dat het voor het oogenblik onmogelijk is minder of anders te ramen, dan het geraamd heeft. Het gouvernement heeft geen regt eene crediet-verleening, gelijk in het afgeloopen jaar, te vragen, en de vertegenwoordiging zou het niet op hare verantwoording kunnen nemen een crediet, gelijk in het afgeloopen jaar, toe te staan. Zoowel de vertegenwoordiging als de natie moeten overtuigd zijn, dat zoo men voor het jaar 1851 een maximum van uitgaaf van 69 millioen aanvraagt, dit is, omdat onze toestand vooralsnog zoodanig is, dat men zich met niet minder dan 69 millioen tegen alle eventuëele uitgaaf dekken kan.

In zooverre is dus deze begrooting eene normale begrooting, d. i. in zooverre zij, gegrond op bestaande of vermoedde behoeften, nadere inlichting en betoog vereischt van het werkelijk en regtmatig bestaan der behoefte, en van de gegrondheid der vermoedde behoeften.

Uit een ander oogpunt beschouwen wij daarentegen deze begrooting *niet* als normaal. Eene vaste en bestendige, op de duurzame behoeften eener als definitief aangenomene staats-huishouding berustende raming van 69 millioen; eene raming die, steunende op de Oost-Indische baten, slechts fictief sluit, daar zij zekere en bepaalde uitgaven door onzekere en wisselvallige inkomsten dekt, is in onze oogen, èn wat het bedrag èn wat den vorm aangaat, nimmer als eene *normale* begrooting, in den echten zin van het woord, te beschouwen. Het is eene begrooting die verdedigd, die aangenomen kan worden, met het oog op de eischen van den tegenwoordigen toestand en wanneer het gouvernement bewijst, dat die toestand, of het *nog* bestaan van dien toestand, niet aan *zijne* schuld of *zijn* verzuim, *zijn* in gebreke blijven, kan geweten worden, doch die onaannemelijk wordt zoodra de schuld, het verzuim of het in gebreke blijven bewezen wordt.

Uit dit oogpunt gezien, kunnen wij eene begrooting van 69 millioen begrijpen. Wij hebben in het afgeloopen jaar eenige grondslagen voor ons nieuw constitutioneel huishouden gelegd, maar er staan nog vele en velerlei muren van het oude gebouw, die, *zoolang* zij staan, kosten van onderhoud en voorziening eischen. Dit is het groote bezwaar, wanneer men uit eenen staat van misbruiken en verkeerdheden, uit eenen toestand die op wanregeling rust, tot eenen op juiste en eenvoudige grondslagen gevestigden staat wil overgaan, dat men telkenmale stuit en in zijnen voortgang belet wordt, door hetgeen staat en dikwerf staan moet blijven, tot het nieuwe fundament gereed en gelegd is. Het scheelt veel, of men een nieuw gebouw op een vrij terrein optrekke, dan of men genoodzaakt is het oude gebouw dat men bewoont, terwijl men het bewoont, tot een nieuw huis in te rigten. Ook aan de dagelijks terugkeerende eischen eener verkeerde inrigting, kan men, zoolang zij bestaat, geen gehoor weigeren. De dienst kan niet stilstaan; terwijl men werkt aan de nieuwe organisatie, gaat de oude voort gestadige voorziening noodig te hebben.

Een naauwgezet en streng onderzoek alléén kan leeren, kan de overtuiging geven, of het bestaan van nog zóóvele deelen van het oude omslagtige huis, de schuld is van den onwil of de nalatigheid der ministers, of het gevolg van onoverkomelijke hinderpalen. Het gouvernement heeft — het is niet meer dan regtvaardig dit te erkennen — eene zoo uitgewerkte en gedetailleerde, door veelvuldige bescheiden en overgelegde staten toegelichte begrooting aangeboden, dat aan de vertegenwoordiging een ruim veld van onderzoek, vergelijking en kritiek is opengesteld. Het gouvernement heeft daardoor niet slechts het bewijs gegeven, op een grondig, alle deelen der raming doorloopend en toetsend, onderzoek te rekenen en getoond, dat onderzoek niet te schroomen; het heeft ook zich zelven in de gelegenheid gesteld om, — gelijk aan een verlicht en verstandig bestuur past, — aan de natie rekenschap te geven waar het geld der natie blijft, en de overtuiging te vestigen, dat men, wat men vraagt, *behoeft.*

Wij hebben onze vertegenwoordiging van het oogenblik af, dat zij geroepen werd de belangen des lands voor te staan en te behartigen, zich die belangen met zooveel ijver zien aantrekken, zoo standvastig hare medewerking aan wan-regeling weigeren, zoo kloekmoedig zich zien aansluiten aan hetgeen hare overtuiging heilzaam voor land en volk rekende, dat wij er niet één enkel oogenblik aan getwijfeld hebben, of zij zou ook dit onderwerp met onbevangen oordeel, zonder voor- of tegen-ingenomenheid, aan strenge en naauwkeurige kritiek ter toetse brengen. De berigten die wij omtrent de werkzaamheden der Tweede Kamer, bij het aanvankelijk onderzoek in de sectiën, vernemen, toonen, dat wij ons niet vergist hebben, en dat Nederland's vertegenwoordiging, de hooge zelfstandige en onafhankelijke stelling die zij èn voor zich zelve èn voor het volk dat zij vertegenwoordigt, tegenover alle regering moet weten te handhaven, geenszins zal prijs geven. De vertegenwoordiging — wij twijfelen hieraan niet — zal niets toestaan noch iets weigeren, dan wat zij uit, op grondig onderzoek steunende, overtuiging, in het belang des lands, meent te moeten toestaan of te moeten weigeren. En zoo ook voor het jaar 1851 zware offers van de burgerij mogten gevorderd worden, het zal niet zijn, dan nadat men de overtuiging verkregen heeft, dat die zware offers gebragt worden, niet om eenen toestand van wanregeling, van misbruiken en verkeerdheden te bestendigen, niet om van het geld der natie individuën te voeden en kostbare sinecures in stand te houden, niet om het verzuim of den onwil van onwaardige ministers te dekken, maar omdat die offers bestemd zijn ten nutte en ten beste van het land te dienen.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 4 *nov.* Berigten zoo even uit Ulm ontvangen melden, dat aldaar eergisteren per spoorweg 6000 man Oostenrijkers uit het Vorarlbergsche komende, zijn gepasseerd, die in de laatste dagen nog door 12000 man zullen gevolgd worden, zich naar den Rijn en de Meinstreken begevende. Deze zullen de kern vormen van het observatie-leger, dat aldaar gevormd zal worden. Naar men nu weet is in de conferentiën te Bregenz onder anderen besloten, om indien noodig, 200,000 man onder de wapenen te brengen, ingeval de schikking met Pruisen niet onmiddellijk mogt tot stand komen. Ook Saksen zal hiertoe zijn contingent moeten leveren. In weerwil hiervan koestert men zoo wel te Weenen als te Munchen en Stuttgart de hoop, dat het tot geene vijandelijkheden zal komen.

— Toen Mlle. *Rachel* zich te Mannheim ophield, vervoegde zich bij de gevierde kunstenares eene grijze, armoedige vrouw, die zich als de zuster van haren vader deed kennen. Zij had tot nu toe te Grombach, een dorp bij Bruchsal, zeer behoeftig, gedeeltelijk van aalmoezen, geleefd. Mlle *Rachel* ontving haar zeer hartelijk, schonk haar terstond kleederen en andere zaken, onder anderen, ten blijke van hare liefde, een kostbaar horologie, waaraan zij zeer gehecht was, en deed haar op hare reis naar Karlsruhe tot Grombach met haar in hetzelfde rijtuig rijden. Op Zondag den 27sten october trad Mlle *Rachel* te Karlsruhe als *Adrienne Lecouvreur* met den gewonen bijval op. Des maandags bezocht zij hare arme bloedverwante te Grombach. Zij beschonk haar met eene vrij aanzienlijke som tot inrigting van haar huishouden en verzekerde haar een levenslang jaargeld van ƒ400. Ook de Israëlitische gemeente door welke hare tante werd ondersteund, gaf zij een aanzienlijk geschenk, alsmede onderscheidene kleinere aan bijzondere personen, die de arme zuster van haren vader goed gedaan hadden. De armen werden door haar rijkelijk bedacht. Zoo verliet zij eene plaats, die zij als eene weldoende fee bezocht had, bewonderd, gezegend door allen.

Frankfort, 6 *nov.* De eigenlijke positie der wederzijdsche troepen, is hier niet juist bekend. Alleen dit schijnt uit alle berigten, van onderscheidene kanten ingekomen, te blijken, dat de Beijeren steeds *vooruit* en de Pruisen *achteruit* trekken.

Hanau, 6 *nov.* De Beijersche troepen rukken steeds verder naar Fulda op. Het hoofdkwartier is weder naar hoogerop verlegd, van Schluchtern naar Fliethen.

Hamburg, 6 *nov.* (*Per telegraaf.*) *Von den Tann* is met verlof naar huis gegaan; *Aldossen* met zijn ontslag hier doorgereisd. Naar men verneemt zal de Pruisische infanterie aanstaanden vrijdag van hier oprukken.

Het executie-leger van 25000 man Oostenrijkers en 60 stukken geschut, zal, waarschijnlijk, door Saksen naar Holstein oprukken. Het insurrectioneel bestuur wil niet dan met geweld wijken.

Mainz, 5 *nov.*, *des avonds.* Zoo op het oogenblik trekken weder zeer sterke patrouilles van Oostenrijkers en Pruisen door de straten. De verbittering der soldaten van beide mogendheden is groot. Het gis-

teren avond voorgevallen stratengevecht tusschen dezelve, ontvlamde, op verschillende plaatsen der stad en werd met alle wapens gevoerd.

Gelnhausen, *4 nov.* Wat in sommige bladen geschreven wordt van onderhandelingen tusschen den generaal Prins *von Thurn und Taxis* en generaal *von der Gröben*, is geheel ongegrond. Hier weet men alleen dat de Pruisische generaal aan den opperbevelhebber der bondstroepen eenen brief heeft geschreven. In dezen brief wordt, zegt men, verzekerd, dat Pruisen met het binnenrukken zijner troepen in Keurhessen geenerlei vijandige bedoeling heeft. Pruisen bedoelt daarmede niets anders als zijne militaire communicatie met de Rijn-provinciën open te houden. Om dit doel echter volkomen te bereiken, rekent Pruisen het noodig, dat het een gedeelte van het Keurvorstendom, bij uitsluiting bezet houde en zich te dezen opzigte met den opperbevelhebber van het bondsleger versta. Pruisen meent dit doel het best te zullen kunnen bereiken wanneer de bondstroepen zich bepalen tot de bezetting der provinciën Hanau en Fulda, terwijl Pruisen het overig gedeelte van het Keurvorstendom bezet. De Prins *von Thurn und Taxis* zou deze voorstellen hebben *afgeslagen*. Hij zou er bij gevoegd hebben, dat er geenerlei reden was met den Pruisischen generaal over de bezetting van het land in onderhandeling te treden, daar hij stellige bevelen had *geheel Keurhessen te bezetten*. Pruisen kan zijne troepen ongehinderd op de étappewegen laten marcheren, zonder voor eenige belemmering te vreezen te hebben. Tot uit den weg ruiming echter van alle hinderpalen, welke aan hem, opperbevelhebber van het bondsleger, mogten in den weg gelegd worden, zoodra hij overging tot de volledige ten uitvoerlegging der hem gegevene bevelen, d. i. tot de bezetting van het gansche land, zou hij zonder dralen overgaan. Daarvoor stond eene magt van 45,000 man te zijner beschikking. Dit is de ware inhoud der zoogenaamde onderhandelingen.

— Berigten uit Fulda van 5 november, luiden eenigzins oorlogzuchtig. Het schijnt daaruit te blijken, dat de Pruisen aan de eene en de bondstroepen aan de andere zijde, zich op alle eventualiteiten voorbereiden. De Pruisen schijnen echter zooveel mogelijk te willen vermijden zelve den eersten stap te doen.

Kassel, *4 nov.* Te Hanau heeft de regterlijke magt, in weerwil van den staat van beleg en de tegenwoordigheid der Beijersche troepen, de ordonnantie van graaf *von Rechberg* betreffende de perceptie van het zegelregt, voor onwettig verklaard.

Berlijn, *4 nov.* De Kamers zijn thans officiëel tegen den 21sten bijeengeroepen.

— Uit goede bronnen wordt gemeld, dat gisteren in den vroegen ochtend een nieuwe eisch door Oostenrijk aan ons gouvernement gedaan is. *De Pruisen zouden Keurhessen tot op de étappe-wegen ontruimen.* Hoewel *von Radowitz* reeds ontslagen was, zou de Koning echter officieus zijnen raad hebben ingewonnen. *Von Radowitz* zou geraden hebben, dat men het binnenrukken der Pruisen in Keurhessen aan Oostenrijk zou voorstellen als een *fait accompli*, gevolgd uit het stelsel *von Radowitz*, en daarbij verklaren, dat Pruisen zijne troepen niet *aanstonds* weder kon terugtrekken. Dit zou dan ook, (hoewel ik voor het laatste punt niet durf instaan) in de naar Weenen gezondene dépêches vermeld zijn.

Volgens andere berigten zou Pruisen aan Oostenrijk beloofd hebben, geene verdere oorlogs-toerustingen te zullen maken, doch daarbij tevens aangedrongen hebben, dat Oostenrijk dan nu ook van zijnen kant, zijne oorlogs-toerustingen zoude staken. Voorts zou Pruisen ook sterk aandringen, dat de door Oostenrijk aangenomene »vrije conferentiën" *zonder uitstel* eenen aanvang zouden nemen, waardoor de nog bestaande geschilpunten zouden kunnen worden uit den weg geruimd.

Berlijn, *5 nov.* Men wil weten, dat de nieuwe Hanoversche regering niet blindelings de voetstappen van Oostenrijk zal volgen en geneigd is vriendschappelijke betrekkingen met Pruisen weder aan te knoopen, ten einde den Beijerschen invloed tegen te werken. Het besluit van de Frankforter vergadering, om Hanover met de uitvoering der bondsbesluiten te belasten, zou bij zoodanige gezindheid kwalijk worden nagekomen. Bovendien schijnt Pruisen zich ernstig tegen deze bondsonderneming in Sleeswijk-Holstein te verklaren.

Berlijn, *6 nov.*, *des namiddags 4 ure.* (*Per telegraaf.*) *Graaf* Brandenburg *is overleden.*

ENGELAND.

Londen, *4 nov.* Het officiële dagblad van de Kaap-kolonie deelt in zijn nummer van 24 augustus de verordeningen mede, waarbij een Parlement daar te lande wordt ingevoerd. Dat Parlement zal bestaan uit den Gouverneur, een Wetgevenden Raad en een Huis van Vertegenwoordiging. Deze beide vergaderingen zullen zoo zamengesteld worden, als de Gouverneur en de tegenwoordige Wetgevende Raad zullen bepalen. Het Parlement zal wetten voor de kolonie kunnen maken; maar de Koningin zal bevoegd zijn, om deze te wijzigen.

Den 15den december aanstaande zal eene geregelde stoombootdienst tusschen Engeland en de Kaap-stad geopend worden. Men verwacht daarvan belangrijke gevolgen voor de ontwikkeling der kolonie.

FRANKRIJK.

Parijs, *5 nov.* Generaal *Changarnier* heeft bij eene dagorder den generaal *Carrelet* als opvolger van generaal *Neumaijer* geïnstalleerd. »Deze beschikking ter kennis van de troepen brengende," zoo sluit dit stuk, »twijfelt de opperbevelhebber er niet aan, dat generaal *Carrelet* bij de corpsen zijner divisie den geest van orde, krijgstucht en trouw zal weten te handhaven, die de kracht van het leger van Parijs uitmaakt, en dat hij op het voorbeeld zijns voorgangers, de volledige uitvoering der militaire reglementen op alle punten zal weten te verzekeren."

— Een dagblad meldt, dat de generaal *Cavaignac* onlangs op een maaltijd, toen hem de bekende brief van *Savalette* in den *Constitutionnel* werd medegedeeld, zeer opgestoven is en verklaard heeft nimmer iets anders tegen den heer *de Saulcy* gezegd te hebben, dan het volgende: dat hij namelijk, indien de magt des Presidents door het algemeen stemregt werd verlengd, de eerste zoude zijn om zich aan deze beslissing van de natie te onderwerpen.

— Nieuwe onderhandelingen hebben plaats gehad, om den generaal *Neumayer* te doen besluiten tot de aanneming van het hem opgedragen kommandement over de 14de en 15de militaire divisiën.

— De generaal *Lahitte* is in het departement du Nord tot vertegenwoordiger gekozen. Hij had geen mededinger. De socialisten en de republikeinen hebben zich van de stemming onthouden.

— Het schijnt dat de regering besloten heeft belangrijke wijzigingen te brengen in het personeel der ambassades. De titels van ambassadeurs zullen tot bezuiniging worden afgeschaft, en vervangen worden door ministers-plenipotentiarissen. Men zeide gisteren, dat ten gevolge hiervan lord *Normanby* het gezantschap te Parijs zou verlaten en tot gouverneur-generaal van Indië te Calcutta worden benoemd. Zijn opvolger zou door lord *Palmerston* reeds zijn gekozen.

— Uit Turijn wordt niets nieuws gemeld, behalve dat men nog steeds over den Pauselijken banvloek blijft spreken. Een brief oppert echter het vermoeden of men de zaak ook verwart met de bul voor het jubilaeum, welke, naar men zegt, door de bisschoppen ontvangen is.

De *Statuto* van Florence meldt, volgens zijne particuliere correspondentie, dat het 8ste Oostenrijksche korps in Italië bevel zoude ontvangen hebben om naar Duitschland op te rukken. Ook meldt men, dat de postovereenkomst tusschen Frankrijk en Toskane is gesloten; ook andere staten, met name Oostenrijk, zijn tot deze overeenkomst toegetreden.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, *7 nov.* Naar men verneemt, zijn een honderdtal werklieden van de thans opgeheven rijks werf te Rotterdam, bij 's rijks werf alhier in dienst gesteld. (*A. C*)

's Gravenhage, *7 nov.* De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zullen morgen het onderzoek voortzetten over de ontwerpen van wet uitmakende de staatsbegrooting voor den jare 1851. Dat onderzoek zal waarschijnlijk deze week ten einde loopen Men verneemt, dat er ook ten opzigte van het departement van Koloniën, zeer belangrijke bedenkingen gemaakt en vele gewigtige beschouwingen in het midden gebragt zijn.

Arnhem, *8 nov.* Men verneemt, dat reeds verschillende verzoeken gedaan zijn, om, wanneer de voorgenomene verbetering van de Hoogeveensche vaart zal zijn daargesteld, een beurtveer tusschen Hoogeveen en Amsterdam op te rigten; het plaatselijk bestuur van Hoogeveen wil echter, naar men hoort, aan de te verleenen concessie de voorwaarde verbonden hebben, dat de beurtschipper geen neringdoende mag zijn. (*Dr. Ct.*)

PROVINCIALE STATEN VAN GELDERLAND.

Zitting van dingsdag, *5 nov.*

Afwezig de heeren *Staring*, *Taats* en *Versteegh*.

De *Voorzitter* opent de zitting.

De heer *Ten Bokkel Huinink* in de vorige vergadering als lid der Staten toegelaten, wordt binnengeleid, legt de gevorderde eeden af en neemt zitting.

Aan de vergadering wordt mededeeling gedaan dat de heeren *Staring* en *Versteegh* berigt hebben, dat zij van wege huiselijke omstandigheden niet ter vergadering aanwezig kunnen zijn.

Aan de vergadering wordt overgelegd het verslag van Gedeputeerde Staten over het fonds van den watersnood. Volgens dit verslag is aan den Bommelerwaard verstrekt eene som van *f* 500.

Ter inzage.

Wordt gelezen een voorstel van den heer procureur *Boonzaier*, om voortaan de subsidiën voor wegen, kanalen enz. niet meer te geven in kapitaal, maar bij wijze van rente tegen 4 pCt., met begeleidende toelichting.

De *Voorzitter* deelt aan de vergadering mede, dat de commissie in de vorige zitting benoemd om verslag uit te brengen over de begrooting, dit verslag niet kan opmaken dan nadat de subsidiën zullen zijn afgehandeld. Het zal dus noodig zijn eene nieuwe commissie te benoemen.

Hiertoe wordt besloten en tot leden der nieuwe commissie worden benoemd dezelfde heeren, behalve de heer *Staring*, bestaande deze commissie dus nu uit de heeren *Brantsen*, *Roosegaarde*, *Colenbrander*, *van Weede*, *van Zadelhoff*, *Roes* en *Virulij van Vuren*.

Aan de vergadering wordt medegedeeld eene missive van het gecombineerd collegie van den Bommelerwaard beneden den Meidijk. Het is noodig dat de dijken verhoogd worden, hetwelk echter de finantiëele krachten van het district te boven gaat. De kosten voor 14,000 ellen lengte, bedragen *f* 36,600 welke moeten overgeslagen worden over 838 bunders. Bij de vorige staten-vergadering, was het gebruikelijk geene subsidie voor dijken te geven, waaraan deze vergadering echter natuurlijk niet gebonden is. Adressanten verzoeken aan de vergadering hierin te willen voorzien.

De *Voorzitter* merkt aan, dat ook ten opzigte van de commissie voor de polderzaken hetzelfde geldt als voor die voor de begrooting.

Tot leden der nieuwe commissie worden herbenoemd, de leden der vorige commissie namelijk, de heeren *van Nispen*, *Dutry van Haeften*, *Thooft*, *Dijckmeester* en *Roes*.

Wordt voorgelezen eene missive van poldermeesters van Zandwijk. In deze missive wordt te kennen gegeven, dat de buitengloojingen der dijken zeer beschadigd zijn, zoodat buitengewone herstellingen noodig zijn; dat voornamelijk het weiden van het vee op den dijk, veel tot die beschadigingen bijdraagt. Adressanten verzoeken, dat art. 129 van het polder-reglement vermeerderd worde met het verbod van het weiden van vee op de dijken en dat bij art. 193 van hetzelfde reglement ook daartegen eene straf-bepaling worde opgenomen.

In handen van de commissie voor de polderzaken.

Wordt medegedeeld een brief van den heer Archivarius van Gelderland, waarin wordt aangedrongen op het inventariseren en het opmaken van eene beknopte inhouds-opgave der oude gemeente-archieven, wordende hierbij onder anderen gewezen op de belangrijke archieven van Nijmegen en Hattem.

Wordt besloten dit stuk met de bijlagen ter visie te leggen.

De twee commissiën die in de vorige zitting hunne verslagen niet hebben kunnen uitbrengen, namelijk die tot onderzoek van de voorstellen der heeren *Pulman Cramer* en *van Daalen*, over het tweemalen 's jaars te houden gebed en die over de adressen van den heer *Wolterbeek*, betreffende de jagt, worden herbenoemd.

De *Voorzitter* stelt voor als nu overtegaan tot het in overweging nemen der aangevraagde subsidiën uit de provinciale kas.

De heer *Haverkamp* stelt als motie van orde voor, de beraadslaging over het voorloopig verslag der commissie voor de begrooting te doen voorgaan. In dat voorloopig verslag zijn drie middelen opgegeven; hij is van oordeel dat daaruit eerst eene keuze behoort te geschieden. Hij is wel gezind subsidiën van wege de provincie toetestaan, maar hij wil geene aanleiding geven tot verhooging der belastingen. Hij erkent het dus noodzakelijk om, in plaats van te beginnen met de subsidiën, eerst af te handelen het voorloopig verslag der finantiëele commissie.

De heer *Brantsen* bestrijdt deze motie. In het algemeen is, gelooft hij, de handelwijze door den heer *Haverkamp* hier voorgestaan, rationeel, doch niet in dit bijzonder geval. Bij zoodanige behandeling zou welligt de uitslag kunnen zijn dat er in het geheel geene subsidie gegeven werd; de gevoelens toch, over de middelen uit welke die subsidiën zouden moeten gevonden worden, kunnen zeer uiteenloopen. Zoo als de begrooting thans, volgens de bestaande voorschriften is opgemaakt, is er slechts eene som van omstreeks *f* 18,000 beschikbaar. Zijn de subsidiën verleend, dan zal men de middelen moeten aanwijzen.

De *Voorzitter* is van oordeel, dat het voorstel van den heer *Haverkamp* niet in overeenstemming is met het Reglement van Orde; dat bij eene geregelde discussie het geheel eerst behandeld wordt, nadat de bijzonderheden afgehandeld zijn. Indien de motie ondersteuning vindt, zal hij haar in omvraag brengen.

De heer *de Man* ondersteunt het voorstel van den heer *Haverkamp* en de heer *Haverkamp* verklaart het in rondvraag brengen van zijn voorstel te *verlangen*.

De heer *Haverkamp* treedt thans in eene nadere ontwikkeling van zijn voorstel. De commissie is, zijns inziens, van den gebruikelijken weg afgegaan. Zij heeft geene kans gezien bepaalde gelden aan te wijzen en de begrooting niet behandeld zoo als gewoonlijk. Zij heeft in plaats van zelve het initiatief te nemen, aan de vergadering het verzoek gerigt om een redmiddel te vinden en daarvoor heeft zij drie middelen voorgesteld. Wanneer de subsidiën eenmaal zijn aangenomen, dan zou de beslissing der Staten gepraejudiciëerd zijn en men zich in de noodzakelijkheid gesteld hebben een van die middelen aan te nemen.

De heer *Zadelhoff* bestrijdt het door den heer *Haverkamp* aangevoerde. De commissie heeft geenzins naar een redmiddel gezocht, maar slechts middelen aan de hand gegeven, door welke, haars inziens, de benoodigde gelden konden gevonden worden. Zij heeft gezegd, er is beschikbaar de som van *f* 20,000, de subsidiën bedragen *f* 50,000 en heeft zij den weg aangewezen hoe het te kort ontstaande het best zou kunnen worden aangevuld.

De heer *Schiff* is tegen de motie van den heer *Haverkamp*. Men behoort eerst te weten wat men geven wil, ten einde daarna de middelen voor

uitgaaf aan te wijzen. Men moet eerst uitmaken welke subsidiën in het algemeen verleend behooren te worden; indien dan blijkt dat die subsidiën niet zijn evenredig met de beschikbare middelen, dan eerst kan er sprake zijn naar buitengewone middelen om te zien, waaruit die subsidiën kunnen bestreden worden.

De heer *Brantsen* is het, althans in de hoofdzaak, eens met de heeren *Schiff* en *van Zadelhoff*. Hij komt nog nader op de reeds, zoo door hem zelven, als door de beide andere heeren ontwikkelde argumenten terug.

De *Voorzitter* verklaart dat de heer *Haverkamp* aan de vergadering verlof verzoekt voor de derde maal het woord te mogen voeren.

Dit verlof wordt verleend.

De heer *Haverkamp* zegt, dat hij in het woord *redmiddel* misschien niet de meest juiste benaming gekozen heeft. Het ware misschien beter geweest te zeggen, dat de commissie de *hulp* der vergadering had ingeroepen. Zijne bedoeling is, de uitgaven te regelen naar de inkomsten. Zijn eens de middelen vastgesteld, dan zal hij gaarne medewerken om eene keuze uit de drie voorstellen te doen. Hij stelt dus nogmaals voor eerst over te gaan tot de discussie over het voorloopig verslag der commissie voor de begrooting en daarna eerst de subsidiën in omvraag te brengen.

De motie van den heer *Haverkamp* in omvraag gebragt zijnde, wordt *verworpen* met 33 tegen 22 stemmen.

Alsnu overgaande tot de beraadslagingen over de aangevraagde subsidiën, wordt aan de orde gesteld de subsidie voor den weg van Culenborg naar Beest.

De heer *Brantsen* heeft twee aanmerkingen, die, zijns inziens, op alle subsidiën toepasselijk behooren te worden gemaakt. De eerste aanmerking is deze, dat bij elke subsidie de middelen moeten aangewezen en geregeld worden, waaruit de subsidie is verleend. De tweede aanmerking is, dat bij het verleenen van alle subsidie zal bepaald worden, dat er geene uitbetaling kan plaats hebben, dan nadat het werk, waartoe de subsidie verleend is, zal voltooid zijn.

(*Zie verder het Bijvoegsel.*)

Mengelwerk.

Sleeswijk-Holsteinsche zaken.

De opmerkzaamheid, welke het Sleeswijk Holsteinsche vraagstuk reeds lang gaande hield, werd dezer dagen bijzonder verlevendigd door een artikel van de *Times*, waarin werd gezegd dat door de kabinetten van St. Petersburg en Parijs aan het Engelsche gouvernement eene nota zou zijn ingeleverd, houdende het voorstel »om bepaaldelijk van Pruisen te vorderen de vervulling van deszelfs jongstleden jegens Denemarken aangegane verbindtenissen en de terugneming van den onderstand, welken het voortdurend aan het Sleeswijk-Holsteinsche leger geeft." Voor het geval dat Pruisen aarzelen mogt — zoo vervolgde *The Times* — aan deze billijke vordering te voldoen, zoo waren Rusland en Frankrijk bereid dezelve te ondersteunen door eene invasie der Silesische provincie van Pruisen van den eenen kant en van de Rhijnprovincie aan den anderen." Ook de *Standard* liet zich in gelijken zin uit over de plannen van Rusland en Frankrijk tegen de Silesische en Rhijnlandsche provinciën van Pruisen. — Te regt was men dus nieuwsgierig naar hetgeen de Engelsche en Fransche regeringsbladen daarvan zouden zeggen. Ziehier nu wat de *Globe*, een der organen van lord PALMERSTON, aanmerkt:

»De *Times* deelt een zoogenaamd verslag mede van hetgeen zou voorgevallen zijn in eenen kabinetsraad die gisteren werd gehouden. De ministers vergaderen — naar het heet — om te beraadslagen over zekere aankondigingen, door de Russische en Fransche regeringen gedaan. Die aankondigingen meldden het voornemen der twee mogendheden respectievelijk Silezië en de Rhijn-grens te bezetten, tenzij Pruisen eerlijk ophield met de ondersteuning welke het tot nog toe aan de opstandelingen in Holstein geeft. Er werd bijgevoegd dat onze regering, in plaats van deze vijandige maatregelen, eene vermaning had voorgelezen door elke der drie mogendheden afzonderlijk aan het hof van Pruisen te zenden. De laatste bewering kan slechts eene gelukkige gissing zijn, steunende misschien op informatiën die ter beschikking der Fransche en Russische ambassaden stonden. De waarheid aannemende van hetgeen omtrent den stap door beide laatstgenoemden genomen, beweerd werd, zoo was het eenig antwoord 't welk daarop door een Engelsch bestuur kon worden gegeven, gemakkelijk te berekenen. Wij zullen niet stilstaan bij de beweegredenen welke het Engelsche kabinet natuurlijkerwijze zouden hebben weerhouden van deszelfs zegel te hechten aan zulk een uitersten maatregel als gezegd wordt aan hetzelve te zijn voorgeslagen. Ook behoeven wij het blijkbaar belang niet aan te toonen van twee conservatieve mogendheden, om haren aanval tegen eenen verdachten nabuur op de redelijkste en populairste gronden te vestigen. Het is voor ons genoeg dat het gedrag van het Pruisische hof maar al te zeer regtvaardiging heeft gegeven voor de maatregelen die thans ter sprake zijn (*has given too much justification to the measures at present agitation*), en dat bijaldien het zwaard door Rusland en Frankrijk wierd getrokken, het zou geschieden ter verdediging van tractaats-verpligtingen en gewaarborgde regten. Bij het verdrag van juli laatstleden verbonden de contracterende mogendheden zich, om een einde te maken aan den oorlog die aan gene zijde van den Eider woedde. Aan den Koning van Denemarken werd het, bij dat tractaat, vrijgesteld Sleeswijk met kracht van wapenen te bedwingen, maar niet om Holstein binnen te rukken, alvorens een beroep op den Bond te hebben gedaan. Dit verdrag is thans door al de Duitsche regeringen bekrachtigd geworden. Maar tot nog toe heeft de Koning van Denemarken er al het bezwarende van gedragen, zonder er eenig voordeel van te genieten. Gehoor gevende aan de aanzoeken van een bondgenoot, die zelfs de overdreven gevoeligheden van Duitschland wilde eerbiedigen, heeft hij zich onthouden den Bond op te roepen om ook slechts zijne voorloopige pogingen aan te wenden tot onderwerping van Holstein. Met naauwgezetheid heeft hij de grens geëerbiedigd, die de hertogdommen scheidt; terwijl zijne tegenstanders volle vrijheid hadden om Sleeswijk binnen te trekken en zich achter den Eider te retireren om zich te herstellen en te versterken op eenen bodem, welken eerbied voor het traktaat van juli heilig gemaakt had voor den Deenschen voet. Kan, intusschen, Pruisen eerlijkerwijze gezegd worden, zijn best of iets dergelijks te hebben gedaan, ter vervulling van het traktaat? De generaal WILLISEN, de bevelhebber van het leger der insurgenten, is een Pruis. Geen dag gaat er voorbij of men ziet honderden van Pruisische soldaten, in vol uniform, de grenzen overgaan om dienst te nemen onder het Holsteinsche leger. Van de zestien officieren, uit één regement, die bij den aanval op Friedrichsstadt sneuvelden, waren er niet minder dan elf in Pruisische dienst. Op dit oogenblik is er te Berlijn, onder de oogen van het Pruisisch kabinet, een bureau geopend voor de inschrijving van vrijwilligers voor Sleeswijk-Holstein. Dit alles, zeggen wij, werpt zoo veel discrediet op eene mogendheid die zich zelve verbond tot pogingen om den vrede tusschen Denemarken en de hertogdommen te herstellen, dat het geen wonder is bijaldien andere hoven een zoo zwak punt in het karakter van eenen mededinger aangrijpen. Frankrijk en Rusland achten zich door de traktaten der laatste eeuw verbonden om Sleeswijk-Holstein aan den Koning van Denemarken te waarborgen, en operatiën ter handhaving van dien waarborg zouden zeker niet kunnen worden beschouwd als schennis van het volken-regt. Wij betreuren innig, dat het Pruisisch gouvernement niet ontwaard heeft hoe aanmerkelijk zijn gedoogen van het voortzetten des krijgs in Holstein strekt om het de Engelsche sympathiën te ontvreemden. Pruisen kan zich overtuigd houden dat de publieke opinie van Engeland lang reeds volstrekt afkeerig is van de Duitsche invasie der hertogdommen. Het kan ook zeker zijn, dat de Engelsche regering niet zal bewilligen in Denemarkens vernedering tot eenen trap van onbeduidendheid, die gelijk staan zou met een van Rusland afhankelijk vorstendom. Engeland heeft reeds overvloedige bewijzen gegeven van deszelfs goede gezindheid jegens zijnen constitutioneelen en protestantschen bondgenoot. Wij deden zulks door den Koning van Denemarken af te raden, dat hij pogen zou Holstein met de wapenen te veroveren. Wij deden het, eene tweede maal door vreedzame vertoogen te stellen in de plaats der maatregelen die door Frankrijk en Rusland werden aanbevolen. Doch Pruisen mag rekenen dat deze onze goede gezindheid niet altoos toereikend zal wezen om de regtmatige klagten van andere mogendheden tot zwijgen te brengen. Zijne volharding bij eene alles behalve rondborstige en eerlijke politiek kan slechts uitloopen op eenen zeer onaangenamen dunk van wege Frankrijk en Rusland, dien het Engelsche kabinet, met al deszelfs gunstige gezindheid, noch den wil, noch de magt kan hebben te verhinderen."

Wat nu de Fransche regeringsorganen betreft, zoo schrijft de *Constitutionnel:*

»De Engelsche dagbladen melden dat er afzonderlijke nota's gelijktijdig aan Pruisen zullen worden overhandigd door Engeland, Frankrijk en Rusland, de eerstgemelde mogendheid oproepende om aan de opstandelingen van Holstein die ondersteuning te onthouden, welke zij hun onder 's hands geeft, en om volledig en ter goeder trouw het verdrag te volvoeren, 't welk zij met Denemarken heeft gesloten. Dit nieuws, eerst door de *Times* medegedeeld, wordt bevestigd door den *Globe*, het orgaan van lord PALMERSTON, en door den *Standard*. De aanmerkingen dier dagbladen toonen dat de publieke opinie in Engeland niet alleen gunstig is aan de Deensche zaak, maar aan allen beslissenden maatregel die zou kunnen genomen worden ten behoeve van een dapper en ongelukkig volk, 't welk drie jaren lang heldhaftig heeft geworsteld ter verdediging der integriteit van zijn grondgebied. Wat betreft de aanvoering van *The Times* opzigtens plannen welke Frankrijk zou kunnen hebben op Rhijn-Pruisen, zoo achten wij het noodeloos te zeggen dat dit eene zeer stoute bewering is. Toen de wapenstilstand, die de vijandelijkheden in Sleeswijk schorste, ten einde geloopen was, toen stelden Rusland en Frankrijk aan Engeland voor *of wel* een einde aan het geschil te maken krachtens eene gemeenschappelijke tusschenkomst, *of* althans aan Denemarken te veroorloven zijn geluk te vervolgen en zijn gezag in Holstein te herstellen. Engeland stelde deze twee plannen ter zijde uit consideratie voor Pruisen, en de Denen, uit eerbied voor hunne bondgenooten, gingen niet verder dan de oevers van den Eider. De consideratie die tweemaal betoond is jegens eenen staat, die notoir zijne verbindtenissen verbreekt, en in het geheim eene zaak ondersteunt, welke hij niet openlijk durft verdedigen, stelt zeker in de oogen der bemiddelende mogendheden een strenger regt daar om te verlangen dat Pruisen terugkeere tot de letter en den geest van het verdrag, 't welk het met Denemarken heeft gesloten. De staat van zaken verandert buitendien ten nadeele der Denen, naarmate de tijd verloopt en de winter nadert. Het ijs zal de hindernissen wegnemen die Sleeswijk beschermen en Denemarken zal bedreigd worden op zijn eigen grondgebied, 't welk wij bij traktaten hebben gewaarborgd. Het zou onbillijk wezen een *statu quo* te laten voortduren, 't welk Denemarken aan eene zoo gevaarlijke kans blootstelt, terwijl het door eene soort van morele barrière wordt weerhouden. Het heeft zich onthouden van het geluk zijner wapenen te vervolgen op het Duitsche grondgebied van Holstein. Men mag gevolgelijk onderstellen, dat bijaldien Pruisen en Duitschland niet binnen behoorlijken tijd het verdrag van Berlijn volvoeren, de Londensche conferentie Denemarken zal ontheffen van de verpligting die aan hetzelve is opgelegd, en zich zelfs verbinden zal om bijstand te verleenen voor het geval dat een of meer staten van Duitschland zich in den oorlog mogten mengen. Doch gesteld dat de meest verontrustende voorteekenen zich verwezenlijkten; gesteld dat al de pogingen der conferentie ontoereikend waren om eene hoogst onwaarschijnlijke botsing te ontgaan, zoo is het blijkbaar dat het tooneel van dien strijd Denemarken zou wezen, en dat noch Silezië, noch Rhijn-Pruisen, gelijk de *Times* beweert, iets daarmede te doen zullen hebben."

De *Pouvoir*, een ander orgaan der regering, zegt:

»Wij weten niet waar de *Times* zijn berigt geput heeft, doch wij aarzelen niet te verklaren dat het volstrekt onjuist is. De politiek van Frankrijk, zoowel als van hen die het tractaat van den 2den juli onderteekenden, met bedoeling om een einde te maken aan den beklagenswaardigen oorlog van Sleeswijk-Holstein wordt in de bepalingen van dat tractaat aangewezen. Niets kan ons doen onderstellen dat de Fransche en Russische kabinetten zouden willen afwijken van de gemeenschappelijke lijn bij de Londensche conferentie getrokken, om dat traktaat te overtreden en Engeland uit te noodigen het met hen te doen. Luidens de termen van dat traktaat, komt de oplossing der moeijelijkheden die Denemarken en Holstein verdeelen, toe aan de groote contracterende mogendheden waaronder Duitschland behoort, vertegenwoordigd door de Frankfortsche bondsvergadering. Daaruit volgt dat eene tusschenkomst van den aard als waarvan de *Times* spreekt, volstrekt onmogelijk is. Buitenkijf is het te betreuren dat de onderhandelingen geen einde hebben gesteld aan dien bloedigen strijd. Wij hebben alle reden om te gelooven dat de groote mogendheden zich ijverig met het onderwerp bezig houden maar het zal, gelooven wij, toegegeven worden dat het heroiek middel waarvan de *Times* spreekt, honderdmaal erger zijn zou dan de kwaal, zoodat het niet te onderstellen is dat men het te baat nemen zal. En wat aangaat de beschouwingen van de *Times* omtrent wat het blad de noodwendigheden der presidentiële politiek noemt, zoo meenen wij te kunnen zeggen, dat het zich nog wonderlijker bedriegt dan nopens de tijding welke het ten aanzien der zaken van Holstein geeft. Had de *Times* het gedrag van den President en de werking der publieke opinie oplettender gevolgd, zoo zou hij begrijpen dat LODEWIJK NAPOLEON niets te winnen heeft bij eenen oorlog, hoe populair dezelve ook mogt wezen. Zijne toekomst is uitgestrekter dan de Engelsche dagbladschrijver schijnt te denken, en wij kunnen zeggen dat in dit opzigt zijne persoonlijke belangen overereenstemmen met zijne bedoelingen en zijne pligten. Hij heeft zich inderdaad slechts bereid te houden om te beantwoorden aan de noodwendigheden der gesteldheid van zaken en aan den wil des lands."

POLITIE.

Bij den commissaris van politie van Arnhem zijn onder meer anderen, in bewaring gebragt eenige boekjes, als:

Aan de kiezers voor de Provinciale Staten van Gelderland, door *E.* baron *van Lijnden.*

Aan de kiezers voor de Provinciale Staten van Gelderland, ter waarschuwing en inlichting nopens het blaauwboekje van den heer *E.* baron *van Lijnden.*

Provinciaal Blad van Gelderland, no. 89 enz.

Seville, le 4 octobre 1850.

Appel. — Si le hasard a conduit dans la capitale la Haye, ou dans quelqu'autre point de ce Royaume, un jeune homme de 23 ans, nommé Jaime Quyano *et* Garcia Florez, *natif de Galice en Espagne, mais provenant de France, où il a été mené à l'age de six ans, ayant demeuré à Paris jusques en 1845 environ, époque depuis lequel on ignore où il se trouve, sa mère désolée, qui le cherche et le cherchera dans toutes les régions du monde habité, implore, avec les accents de la plus poignante douleur, de M. M. les gérants de la presse périodique de ce pays, ainsi que de tous ceux où ces tristes lignes parviendront, de la jeunesse des deux sexes, de tous les êtres philantropiques et*

[...]bles ; enfin des mères dans tout l'Univers, qu'ils daignent donner à cet appel toute la publicité possible, afin que cette infortunée mère puisse faire parvenir à la connaissance de son malheureux enfant qu'elle existe encore, et qu'à Seville indiquera son domicile Don Manuel Bozzano, Calle de Génova, No. 13; *ou* Don Antonio Gimenez, Placer Calle de Lepanto No. 14. *Oui, vous qui êtes mères, aidez-moi à retrouver mon fils!!!*

Advertentiën.

Getrouwd:

JONKHEER J. VAN DER FELTZ,

met

JONKVROUWE A. C. MOLLERUS.

ARNHEM, den 8sten November 1850.

Verkiezing van een lid der Provinciale Staten.

(No. 1.) *EXTRACT uit het Register der Besluiten van* GEDEPUTEERDE STATEN *der Provincie GELDERLAND:*

Woensdag, den 6 November 1850.

Gelezen eene missive van den Voorzitter van het bureau van stemming in het hoofdkiesdistrict *Elst*, dd. 5 dezer maand, No. 232, ten geleide van het proces-verbaal van de opening der stembriefjes, welke, ter benoeming van een lid voor de Provinciale Staten, den 4den dezer maand zijn ingeleverd, — waaruit blijkt, dat door niemand eene volstrekte meerderheid is verkregen, maar dat de heeren *D. J. P. N. GAIJMANS* en mr. *J. RAU VAN GAMEREN* de meeste stemmen op zich hebben vereenigd;

Gelet op art. 14 der wet van den 6den Julij 1850 (*Staatsblad* No. 39), regelende de zamenstelling en magt van de Provinciale Staten;

Hebben Gedeputeerde Staten goedgevonden, te bepalen, dat de herstemming over bovengemelde heeren in het kiesdistrict *Elst*, zal plaats hebben op Dingsdag, den 19den November aanstaande.

En zal extract dezes worden gezonden aan heeren Burgemeesters van *Elst*, *Huissen*, *Bemmel*, *Gent*, *Valburg*, *Loenen*, *Dodewaard*, *Echteld*, *IJzendoorn*, *Wamel*, *Tiel*, *Maurik*, *Lienden*, *Kesteren*, *Wageningen*, *Heteren* en *Hemmen*, — en voorts gelijk extract geplaatst in de *Nijmeegsche* en *Arnhemsche Couranten*.

Accordeert met voorschreven Register,
De Griffier der Staten,
L. A. J. W. SLOET.

Openbare Verpachting
DER
HEERLIJKHEID MEINERSWIJK.

De Notaris Mr. *GERARD VAN ECK*, te *Arnhem*, zal op Dingsdag den 3den December 1850, des middags precies te 12 ure, ten huize van den Kastelein *ANDs. JAS*, aan de Steenstraat onder *Arnhem*, in het openbaar VERPACHTEN:

Het KASTEEL *MEINERSWIJK*, de BEHUIZINGEN, het HEUVELTJE en *de Kloekhen* met hetgeen daartoe behoort, benevens diverse perceelen best UITERWAARDS-WEIDELAND, alles aan of bij elkander gelegen onder de Heerlijkheid *Meinerswijk*, Gemeente *Elst*, ter gezamenlijke grootte van ruim 78 Bunders.

Deze verpachting zal geschieden op de voorwaarden en bedingen, welke acht dagen te voren van des morgens 9 tot des namiddags 3 ure ten Kantore van voornoemden Notaris ter lezing zullen liggen.

Ter bekoming van locale aanwijzing vervoege men zich bij den Heer *A. F. BURGERS*, Paardenpostmeester te *Arnhem*.

De Notaris *KOLFSCHOTEN* te *Arnhem*, zal op Maandagen den 11 en 25 November 1850, telkens des avonds om 7 ure, ten huize van den Kastelein *JAS*, aan den Velpschen straatweg bij *Arnhem*, op hoogen doen inzetten en in perceelen en [...] finaal verkoopen:

1o. Een HEERENHUIS, ERF en TUIN, staande [...] de Velperbarrière, gemerkt E No. 251, bevattende zeven allen behangen en gestukadoorde BOVEN- en BENEDENKAMERS, ZOLDER, MEIDENKAMER, KEUKEN, KELDER, POMP en meerdere GEMAKKEN, bewoond bij den Heer *A. J. F. BOES*.

2o. Een streepel TUINGROND, gelegen tegen en langs het eerste perceel, achter het huis van den Suikerbakker *BERENDS*.

3o. Een TUIN met daarin staande WONING, wijk E No. 267, op de Stadswaardjes te *Arnhem*, uitkomende in de Langstraat.

4o. Een dito TUIN, gelegen naast de laatstvermelde, naast die van *MESSING*.

5o. Drie WONINGEN onder een dak, met een stukje GROND, aldaar B No. 242, 243 en 244, schietende tegen het laatste perceel.

6o. Drie dito WONINGEN aldaar, B No. 239, 240 en 241.

en 7o. Een HUISJE, ERF en GROND aldaar, Wijk B No. 237, achter de stalling van den Heer *ARNTZ*.

De perceelen No. 1, 2 en 4 zijn elken Donderdag en Maandag voor den Verkoop van 11 tot 4 uur voor een ieder te zien, mits vooraf bij de Huurders belet vragende, terwijl de overige perceelen dagelijks te bezigtigen zijn.

Nadere informatiën zijn te verkrijgen ten Kantore van voormelden Notaris, alwaar de Veil-Conditiën tijdig ter inzage zullen liggen.

Ten overstaan van den Notaris Mr. *B. W. J. KETJEN*, zullen Maandag den 18den November 1850, des voormiddags om 10 uur, ten huize van *W. STARINK*, te *Drempt*, publiek worden verkocht:

350 stuks zware PEPPELENBOOMEN, staande langs den Straatweg tusschen *Doesborgh* en *Drempt*, in 33 perceelen uitgebaakt.

De Notaris *DE KRUIJFF*, zal op den 27sten November e. k., om 12 ure, aan *den Beer* te *Voorst*, verkoopen:

209 stuks zware EIKENBOOMEN, geschikt voor Bergroeden, Scheeps- en Timmerhout, staande op *Groot-Soerden*, en verscheidene perceelen gedeeltelijk buitengewoon zware PEPPELEN BOOMEN, staande aldaar, op *Sinderen*, op het *Geldersche Hoofd* en op *de Kolke*, alles nabij het Dorp *Voorst*.

Er wordt verlangd om terstond in dienst te treden, eene WERKMEID, van de Protestantsche Godsdienst. Zij moet reeds gediend hebben, goed handig en zindelijk kunnen werken, gewillig en van goede getuigschriften voorzien zijn. Informatiën zijn te bekomen bij den Boekhandelaar *VAN TH. DE BRUIJN*, te *Doesborgh*.

De ondergeteekende van *Parijs* geretourneerd zijnde, heeft de eer te berigten dat de nieuwe MODELLEN van HOEDEN, MUTSEN, MANTELS etc. aan zijn Magazijn ontvangen zijn, benevens een zeer uitgebreid Assortiment ZIJDEN STOFFEN, SCHALS, SCHALLONGS en de nieuwste STOFFEN voor DAMES KLEEDEREN.

J. BENJAMINS.

MOONE & Co., Pastoorsteeg 164, hebben de eer de Dames te informeren, dat zij den 10den dezer wederom de nieuwste MODELLEN van DAMES HOEDEN voor dit Saisoen zullen presenteren.

Arnhem, 8 November 1850.

** *D. J. HASPELS*, te *Nijmegen*, heeft uitgegeven en alom verzonden:

Dr. L. S. P. MEIJBOOM,

OOK VOOR U STAAT DE WEG TOT GELUK OPEN.

EEN HANDBOEKJE
VOOR JONGE LIEDEN BIJ HUNNE INTREDE IN DE WERELD.

Met STAALPLAAT, in heel rood Engelsch Linnenband, met Vergulde Stempels, à . . . . *f* 1.80.

PRESERVATION
PERSONNELLE.

Traité Médical, sur la Physiologie du Mariage, les Infirmités et les Maladies Secrètes de la jeunesse et de l'âge mûr.

Résultat de L'ONANISME, des excès, de la *contagion*, et de l'influence des climâts tropicaux, etc.; 1 vol. avec 40 grav. color., 40me edit, par le Docteur *SAMUEL LA'MERT*, Médecin consultant, No. 27, Bedfort Square à *Londres*. — 82,000 exemplaires vendus: prix, sous enveloppe, 5 fr.; franco, 5 fr. 50.

Tous les exemplaires non revêtus de la signature de l'Auteur, doivent être considérés comme contrefaçons, et le public est prié de ne leur accorder aucune confiance.

DU MÊME AUTEUR,

OUVRAGE INDISPENSABLE:

LA SCIENCE DE LA VIE.

Secrèt pour vivre longtemps; comment il faut vivre et pourquoi, etc., 1 vol. avec planches anatomiques, orné d'un magnifique Portrait du Docteur *SAMUEL LA'MERT*. — Prix 4 fr., franco 4 fr. 50.

Toutes consultations doivent être adressées directes au Docteur *SAMUEL LA'MERT*, à *Londres*.

En vente chez M. M. les Héritiers *DOORMAN*, à *la Haye*, chez *M. TORMIJN*, Libraire, à *Amsterdam*, et chez *M. H. H. T. HENDRIKSEN*, Libraire, à *Rotterdam*.

---

† † † DE ONDERGETEEKENDE verklaart hiermede, dat zij door een RHEUMA-KETTING van *J. T. GOLDBERGER* bij de Heeren *J. A. KLINGER & Co.*, te *Rotterdam* gekocht, binnen korten tijd van hevige Kramppijnen in de maag genezen is.

Rotterdam, 22 October 1850.

C. VAN DEVENTER, wonende te *Breukelen*.

Voor alle soorten van Kramppijnen kunnen wij met vertrouwen aanraden GOLDBERGER'S KETTINGEN te gebruiken, en wij zijn verzekerd, dat de lijders er baat bij vinden zullen.

Wij hebben sedert kort weder van zeer vele Genezingen gehoord van Maagkramp en van Kramp in de Kuiten.

Ook hebben wij met genoegen vernomen, dat kundige Geneesheeren, die vroeger aan de KETTINGEN geene Geneeskracht wilden toekennen, door de vele feitelijke bewijzen overtuigd, ze thans in vele gevallen aan hunne Patienten voorschrijven.

De echte GOLDBERGER'S KETTINGEN zijn in onderstaande Dépôts te verkrijgen voor *f* 1.80 — *f* 2.70 — *f* 3.60 — *f* 5.40.

Amsterdam, Verkoophuis.
Amersfoort, A. H. van Ruyven.
Akkrum, Pieter K. de Groot.
Almelo, C. Rossmark.
» R. Steenbergh.
Apeldoorn, Bruno Tideman.
Arnhem, Tikkel.
» G. Holland.
Assen, H. P. A v. Gorcum.
Alkmaar, J. Brongers Gz.
Bergen-op-Zoom, D. Pouwels.
Bergen-op-Zoom, C. H. Veraart.
Bolsward, S. S. Oosterbaan.
's Bosch, F. L. Welsch.
Boxmeer, F. Leblanc.
Breda, Wed. J. Julianus.
Dokkum, A. Schaafsma.
Doetinchem, W. J. Raadgeep.
Delft, J. T. Wagner.
Doesborgh, H. Lebbink.
Dordrecht, J. Veth Jr.
Enkhuizen, G. Rienderhoff.
Eindhoven, R. Gruithuyzen.
Franeker, K. Drager.
Gouda, A. Goedraad.
Gordijk, S. G. Swart.
Gorcum, H. Bodery.
Groningen, R. Hartman.
» J. L. Lagro Jr.
» C. Rikkers.
Goes, J. Bouwens.
's Hage, Sack en Co.
Haarlem, J. Larsen.
» Wed. de Lange en v. Ek.
Harderwijk, Wed. G. Tijhoff.
Hindeloopen, David de Jong.
Heerenveen, G. Overdie[...]
» Gebr. Pa[...]berg en Comp.
Harlingen, P. L. Mira[...] de Pz.
Hoorn, L. B. Ruttenber[...]
Helmond, A. H. Martin[...]
Helvoetsluis, H. G. va[n] Steeden.
Kampen, Jvr. M. Voog[...]
Kleef, Gebr. de Bru[...] Ouboter.
Leiden, A. Dirks.
Leeuwarden, S. P. Posma.
Maastricht, Primavesi,ai[...]
» » ca[...]
Monnickendam, P. [...] Boer Pz.
Nijmegen, Gebr. Swe[...]melaar.
Nieuwe Diep, T. Groe[...]
Pekel-A, Gebr. Polak.
Purmerend, J. S. Veen[...]
Rotterdam, J. A. Klin[ger] en Co.
Roermond, J. J. Rome[...]
» P. Hanrath[...]
Schiedam, Mej. Roepi[...]
Sneek, P. T. Potma.
Tiel, L. Ulfelder.
Utrecht, Ferd. Meijer.
Venlo, C. J. v. Bo[...] (Vader).
Veendam, S. Savenye.
Vlissingen, A. M. K[...]fleisch.
Winschoten, G. Wasm[...]
Wijk bij Duurstede, W. C. Zorn.
Wageningen, W.J. Tib[...]
Zaandijk, P. de Boer.
Zierikzee, C. v. Schai[...]
Zutphen, J. H. A. Wa[...]leven.
Zwolle, W. Ulderink[...]
» A. A. v. d. K[...]

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienstregeling beginnende op den 10den October 1850.

Van *Arnhem* naar *Emmerik*, *Dusseldorf* en *[Keu]len*, Zondags, Dingsdags en Donderdags, 's Avonds om 6 uur.

Van *Arnhem* naar *Zutphen*, *Deventer*, *Z[wolle]* en *Kampen*, Maandags, Woensdags en Zaturdags 's Morgens, om 8 uur.

De Agent,
W. L. A. MALLINCKR[ODT]

Waterhoogte te Arnhem.

8 Nov. 1 El 6 Palm 4 Duim; gew. 1 D. ge[...] 0

[De prijs van] deze courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1[...] en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.

Vervolg van de
ARNHEMSCHE COURANT
van Zaturdag 9 November.

De heer *van Panhuys* zegt, dat hij in het algemeen gezind is voor het verleenen van subsidiën tot verbetering van wegen en andere nuttige werken. Door successivelijk in alle deelen der provincie hulp en bijstand te verleenen, verbetert men den toestand der geheele provincie. Maar hij verlangt, dat daarbij orde en regelmaat voorzitten en deze ontbreken naar zijn oordeel. Wil men eene geregelde communicatie, eenen schakel van nuttige werken hebben, dan is het noodig, dat men een algemeen overzigt hebbe, welke wegen b. v. in het provinciaal belang behooren bestraat of begrind te worden. Zulk een overzigt zou èn aan de commissiën van onderzoek, èn aan de vergadering het uitbrengen van een juist oordeel zeer veel gemakkelijker maken. Ten tweede moet men, zijns inziens, een zekere maatstaf moeten hebben, om de sommen te bepalen, welke als subsidie zouden kunnen aangewezen worden. Dergelijke maatstaf ontbreekt thans geheel. De verleende subsidiën verschillen van $\frac{1}{3}$ tot $\frac{1}{12}$. Dit is, naar zijn oordeel, onbillijk. Er moet een bepaald deel worden aangewezen, hetzij berekend naar de uren afstand, hetzij naar de kosten van aanleg. Eene subsidie van $\frac{1}{3}$ is, zijns inziens, veel te hoog en veel te bezwarend voor de provincie. Wat de voorgestelde subsidiën aangaat, zal hij, alvorens zijne stem uit te brengen, nadere inlichtingen afwachten.

De spreker wil bij deze gelegenheid nog een ander punt aanroeren. Hij heeft in het afgeloopen jaar, bij de vorige Provinciale Staten, in bedenking gegeven, de tolheffingen op de wegen af te schaffen en die door eene verhooging der grondlasten te vervangen. Op bladz. 111 van het *Verslag van Gedeputeerde Staten*, wordt gezegd dat dit denkbeeld »niet goed doordacht" is. Hij kan deze uitspraak niet anders dan eene magtspreuk noemen, even weinig afdoende als wanneer een ander daartegen overstelt dat dit »wel doordacht" schijnt te zijn. Het is hier thans de plaats niet over dit punt uit te weiden. Hiertoe zal welligt later gelegenheid zijn. Alleen wil hij dit nog zeggen, dat, volgens de, op bladz. 110 van gezegd verslag, medegedeelden staat, ten minste een vierde van de opbrengst der tollen, verslonden wordt door de kosten van perceptie, elke tol slechts op *f* 300 geschat. Deze belasting is inderdaad al te bezwarend. Spreker moet tevens doen opmerken het bezwaar, bij de tegenwoordig daargestelde wegen, die niet meer ten koste van het rijk worden onderhouden, hetwelk hij nader toelicht uit den weg van Arnhem naar Apeldoorn. Deze weg kost aan onderhoud *f* 2521: er zijn op den weg 5 tollen, elk à *f* 300 perceptie-kosten, maakt *f* 1500, dus in het geheel *f* 4021. De opbrengst is *f* 4437, wat blijft er dus voor restant? De weg van Zutphen naar Emmerik levert nog ongunstiger uitslag.

De *Voorzitter* merkt op, dat het voorstel om een plan van eenen schakel van communicatiën te ontwerpen is buiten de orde van den dag.

De heer *van Panhuys* antwoordt hierop, dat hij geen voorstel doet tot het maken van dergelijk plan, maar dat hij bij deze gelegenheid dat ontwerp heeft gemeend aan de aandacht van Gedeputeerde Staten te moeten aanbevelen.

De heer *van der Brugghen* kan zich met de beschouwingen van den heer *van Panhuys* wel vereenigen. Hij is niet bekend met alle wegen en wacht dus nadere inlichtingen. Hij houdt het ingsgelijks voor zeer nuttig, dat er een algemeen plan van communicatie ontworpen worde. Hij vraagt of de heer *van Panhuys* daartoe een voorstel zal doen, en hoe de regeling der middelen voor de subsidiën zal geschieden, in verband met het voorstel van den heer *Roosegaarde*.

De heer *Brantsen* verwijst op het verslag der commissie en zegt, dat de uitgaven op de begrooting van 1852 kunnen worden aangewezen.

De heer *van der Brugghen* merkt aan, dat in het door den heer *Brantsen* vermeld verslag ook de saldo's van vroegere jaren waren aangewezen, hetgeen in strijd is met het Koninklijk besluit omtrent de inrigting der Provinciale begrooting, daar het uit juist het anticiperen op volgende begrootingen voorkomen.

De heer [illegible] antwoordt hierop, dat die saldo's, van welke de heer *van der Brugghen* gewag maakt, in deze begrooting zouden opgenomen zijn, wanneer het bovengenoemde Koninklijk besluit niet ware genomen; doch juist daarom nu niet anders dan op eene volgende begrooting kunnen voorkomen.

De heer *van Panhuys* zegt, in antwoord op de vraag van den heer *van der Brugghen*, dat hij geen voorstel zal doen van een ontwerp van communicatie, daar het werk zeer omslagtig is en daartoe de noodige inlichtingen hem ontbreken.

De heer *van Nispen* vraagt opheldering nopens eene commissie die, eenige jaren geleden, benoemd was, om een plan van geregelde communicatie te ontwerpen, doch welker onderzoek geene resultaten schijnt te hebben opgeleverd.

De heer *Haverkamp* doet opmerken, dat de heer Brantsen zelf erkent dat de middelen niet kunnen aangewezen worden. Hij rekent het een gevaarlijk antecedent tot maatstaf der te verleenen subsidiën de raming der kosten van *aanleg* te nemen en oordeelt in alle geval eene subsidie van $\frac{1}{3}$ dier raming te hoog. Hij is van oordeel, dat men tot regel behoorde aan te nemen dat het maximum der subsidie nimmer hooger zoude mogen zijn dan $\frac{1}{3}$ der kosten van *aanneming*.

De heer *Brantsen* verklaart het laatste gedeelte van het door den heer *Haverkamp* voorgestelde te beamen en voegt er bij, om dit bij iedere te verleenen subsidie te voegen.

De heer *van Daalen* wenscht ook nog aan de te verleenen subsidiën de voorwaarde te verbinden, dat het gesubsidiëerde werk binnen eenen bepaalden tijd moet gereed zijn.

De heer *Brantsen van de Zijp* antwoordt hierop, dat deze bepaling reeds vroeger door de Staten is vastgesteld en steeds geldend is gebleven.

Ook de heer *van Nispen* legt gelijke verklaring af.

De heer *van Daalen* neemt genoegen met de verklaringen van de heeren *Brantsen* en *van Nispen* en laat zijne aanmerking varen.

De *Voorzitter* merkt aan, dat uit de tot nu toe gevoerde discussie voortvloeit, dat de subsidiën voor wegen niet dan onder de volgende vijf voorwaarden zullen kunnen verleend worden:

1o. bij elke subsidie zullen de middelen aangewezen en geregeld worden, uit welke de subsidie zal verleend worden; 2o. geene subsidie zal uitbetaald worden, dan na voltooijing van het werk waarvoor zij zal verleend zijn; 3o. dat aan de belanghebbenden de verpligting zal worden opgelegd om zich met het voortdurend onderhoud van den weg te belasten; 4o. dat het maximum eener subsidie nooit meer zal mogen bedragen dan $\frac{1}{3}$ der *werkelijke* kosten van het werk, waarvoor het verleend wordt; 5o. dat de subsidie vervalt, wanneer de termijn, door de Staten daarbij bepaald, voorbij is gegaan zonder dat het werk tot stand is gebragt.

De heer *Op ten Noort* heeft eene bedenking. Hij meende dat het door den Voorzitter sub no. 1 vermelde punt afzonderlijk zoude zijn in discussie gebragt. Hij moet de vergadering doen opmerken, dat onder de middelen tot dekking der subsidie door de commissie, ook dit is opgegeven, om de verleende subsidiën aan te wijzen op latere diensten, dan waarover de in behandeling zijnde begrooting loopt. Hij is tegen dit beginsel van anticiperen op volgende diensten. Het is de toekomst opofferen aan de eischen van het oogenblik, hetgeen bij een zeer gevaarlijk antecedent rekent. Hij zal dus zijne stem *tegen* moeten uitbrengen, tenzij het amendement *Brantsen* afzonderlijk in omvraag worde gebragt.

De heer *van Nispen* is het volkomen met het door den heer *Op ten Noort* aangevoerde eens. Hij zou de voorkeur er aan geven, liever een deel van het kapitaal der provincie aan te spreken.

De heer *Brantsen* bestrijdt het laatste gedeelte van de rede van den laatsten spreker. De commissie is tegen het aanspreken van het kapitaal der provincie, omdat hetzelve rentegevend is. Overigens is er in zijn amendement volstrekt geene dienstvermenging opgesloten. Het batig slot toch moet voorkomen op de begrooting van 1852.

De heer *Op ten Noort* meent, dat men wel moet in het oog houden wat het eigenlijke punt van quaestie is. Het komt alleen hierop aan, dat de Staten onderzoeken of er subsidie behoort verleend te worden, ten einde daarna over te gaan tot het aanwijzen der middelen waaruit de toegezegde subsidie zal verleend worden.

De heer *Schiff* verklaart zich insgelijks voor het beginsel, dat men niet meer moet uitgeven, dan men inkomsten heeft, maar dat, zoodra de uitgaaf volstrekt noodig is, het middel om de uitgaaf te bestrijden moet gezocht worden. Hij is insgelijks tegen het anticiperen op volgende begrootingen.

De heer *Haverkamp* is het eens met den heer *Op ten Noort*. Men is bij de discussie afgeweken van het eigenlijk punt in quaestie. Men handelt hier niet over de begrooting van 1852 maar over hetgeen bij die van 1851 moet bepaald worden. Hij wil geene vermenging van diensten; zoo als uit het voorstel van den heer *Brantsen* zou volgen.

De *Voorzitter* vraagt, of de heer *Brantsen* zijn voorstel in omvraag wil gebragt hebben, zijnde het zoo even door hem (voorzitter) sub no. 1 aangegeven punt?

De heer *Brantsen* trekt zijn voorstel in.

De vier andere punten worden daarop, zonder stemming, *aangenomen*, zoodat zij geacht zullen worden bij iedere subsidie die verleend wordt, uitdrukkelijk te zijn gevoegd.

Thans wordt in omvraag gebragt het verleenen eener subsidie van *f* 5700 voor den weg van Culenborg naar Beest.

Aangenomen met 42 tegen 13 stemmen.

Aan de orde is, de aangevraagde subsidie van *f* 5500 voor den weg van Deijl naar het Renooijsche veer.

De heer *van Nispen* vraagt inlichting omtrent het verslag der Commissie. Er wordt daar geconcludeerd tot het verleenen eener subsidie van *plus minus f* 5500. Hij wenscht te weten hoe men aan dat cijfer van plus minus *f* 5500 gekomen is?

De heer *Thooft* antwoordt, namens de commissie, dat deze som het één derde is der kosten, welke niet juist kunnen opgegeven worden.

Het verslag der commissie wordt *aangenomen* met 43 tegen 12 stemmen.

Thans is in discussie, de subsidie voor den weg van Haeften naar het Rumptsche veer.

De commissie concludeert, vooreerst *geene* subsidie te verleenen.

Zonder discussie aangenomen.

Thans is in discussie de subsidie voor den weg van Elburg naar Epe.

De heer *Boonzaier van Jeveren* wenscht de vergadering nader bekend te maken met de groote nuttigheid en noodzakelijkheid van het aanleggen van dezen weg. Hij treedt in eene nadere ontwikkeling van den toestand der streken langs de Zuiderzee, die, meer dan andere, noodig hebben door verbeterde middelen van communicatie met het overige gedeelte der provincie in nadere aanraking te komen; niet enkel in het belang van handel en nijverheid, maar ook tot het meer gemakkelijk maken van de uitoefening hunner staatsburgerschaps-regten. Hij is van oordeel, dat de voorgedragene som van *f* 8000, naar een' goeden maatstaf berekend is.

De heer *van Nispen* heeft eene aanmerking op het verslag der commissie. Volgens het verslag van den heer hoofd-ingenieur zijn de bestekken en ramingen, voor bedoelden weg, nog niet geheel gereed. Het ingeleverd ontwerp is dus niet volledig. Hij verzoekt, dat de commissie bij hare conclusie nog dit zal voegen, dat, zoo de subsidie verleend wordt, dit alleen geschieden zal onder nadere approbatie van Gedeputeerde Staten, na overlegging der nu nog ontbrekende stukken.

De heer *Boonzaier van Jeveren* verklaart, namens de commissie, zich te vereenigen met het door den heer *van Nispen* voorgestelde.

De *Voorzitter* verlangt eene door den heer *van Jeveren* onjuist vooropgezette bewering uit den weg te ruimen. De heer *van Jeveren* heeft het doen voorkomen, alsof de streken langs de Zuiderzee, van wege hare afgezonderde positie, eenigzins zouden verwaarloosd of achter gesteld zijn. Hij protesteert, zoowel ten opzigte der Provinciale als der Gedeputeerde Staten, tegen deze bewering. De subsidiën dit jaar voor wegen aangevraagd of verleend, betreffen juist alle de meer afgelegene streken der provincie.

De heer *Boonzaier van Jeveren* verklaart, dat hij geenszins bedoeld heeft Provinciale of Gedeputeerde Staten van verwaarloozing of achterafzetting te beschuldigen.

Het voorstel der commissie wordt daarop *aangenomen* met 49 tegen 6 stemmen.

Aan de orde is, het verslag der commissie tot het verleenen eener subsidie van *f* 5183.33½ voor den weg van Gendringen naar Netterden.

De heer *Op ten Noort* zal stemmen tegen het rapport der commissie, en wel op grond der twee laatste voorwaarden, aan het geven der subsidie verbonden. De voltooijing van dien weg kan nog zeer lang achterwege blijven. Er zijn nog onderhandelingen hangende en de weg van Terborg naar Zeddam moet eerst gereed zijn. De tijd, wanneer de uitvoering zal daar zijn, is dus geheel onzeker. Er is thans veel geld voor subsidiën noodig en de Staten hebben, indien zij de subsidie toestaan, geene beschikking over die toegestane gelden.

De heer *van Nispen* is het volkomen met het door den *Op ten Noort* aangevoerde eens. Volgens het grenstractaat in 1816 met Pruisen gesloten, loopt gezegde weg voor een deel over het Pruisisch gebied. Hoewel van de zijde der belanghebbenden herhaaldelijk daarop is aangedrongen, is geen andere weg daargesteld. Tegen dat ongerief wil men thans, door het aanleggen van den nieuwen weg, voorzien, en daartoe wordt de bijstand van de Prov. Staten ingeroepen. Hij beschouwt dien weg als zeer nuttig, maar daar er vele moeijelijkheden bij dien aanleg zullen uit den weg te ruimen zijn, is hij met den heer *Op ten Noort* van oordeel, dat men aan de betrokken besturen kennis behoort te geven, dat de Staten zich bezwaard rekenen, de aangevraagde subsidie toe te staan, voordat aan de drie voorwaarden bij het rapport gesteld, eerst zal zijn voldaan en het convenant met Emmerik gesloten.

De *Voorzitter* vraagt, of de commissie zich hiermede kan vereenigen?

De commissie beantwoordt dit bevestigend.

Met algemeene stemmen wordt diensvolgens besloten, en de zaak uitgesteld.

Aan de orde is, het verslag strekkende tot het verleenen eener subsidie van *f* 7000 voor den weg van Dinxperlo naar de Bonte Brug.

Aangenomen zonder discussie met 47 tegen 7 stemmen. (De heer *J. Backer* was bij deze stemming niet tegenwoordig).

Aan de orde is, het verslag der commissie, strekkende tot het verleenen eener subsidie van *f* 3668 voor den weg van Terborg naar Zeddam.

De heer *van Nispen* ondersteunt de conclusie van het rapport ten sterkste. Genoemde weg is een der allerbelangrijkste, van groot belang vooral voor Dinxperlo en omliggende gemeenten, die zonder genoegzaam middel van verkeer zijn.

De heer *Roosegaarde* oppert eenige bedenkingen. Er is voor den aanleg van dezen weg reeds vroeger eene subsidie toegestaan van meer dan *f* 3300. Nu wordt er eene tweede subsidie aangevraagd. De adressanten verlangen aan den weg eene nieuwe rigting te geven, tegen het gevoelen van den heer hoofd-ingenieur *Conrad*. Bij dezen strijd van meeningen is hij van oordeel, dat de Staten de subsidie niet wel

kunnen toestaan. Ook is hij er niet voor, voor éénen weg tweederlei subsidie te geven. Indien de veranderde rigting in het belang is der omliggende gemeenten, dan is het ook niet meer dan billijk, dat die gemeenten de vermeerderde kosten voor hare rekening nemen. Men moet niet te veel last op de provincie laden. Ook heeft hij nog bezwaren ten aanzien der tolheffing, waaromtrent hij volkomen instemt met het gevoelen deswege door den heer hoofdingenieur ontwikkeld.

De heer *van Nispen* geeft nadere inlichtingen omtrent de door den heer *Roosegaarde* vermelde tegenstrijdigheid. Er zijn twee plannen tot aanleg van den weg ingediend, maar het tweede ontwerp verdient de voorkeur, als zijnde beter geschikt voor de verlenging van den weg tot Babberich. De belanghebbende gemeenten zullen ook nu nog, behalve de groote kosten van onteigening, moeten bijdragen eene som van *ƒ* 4000.

Ee heer *Op ten Noort* ondersteunt ten sterkste de conclusie van het verslag. De aanleg van dezen weg is in het algemeen provinciaal belang, als zijnde een schakel van het algemeen stelsel van communicatie.

De heer *van Ditzhuijzen* doet opmerken, dat de eerste subsidie, van welke door den heer *Roosegaarde* melding is gemaakt, verleend is tot *verbetering* van dien weg; de nu aangevraagde subsidie is voor *begrinding* van den weg.

De heer *van Panhuys* verklaart, dat hij het nut van den aanleg van dezen weg volkomen erkent; dat hij dus wel gezind is eene subsidie te verleenen, maar dat deze te hoog geraamd is. Op den duur kan de provincie zoo zware bijdragen niet goed maken; hij zal dus *tegen* stemmen.

De heer *van Ditzhuijzen* spreekt het beweren van den heer *van Panhuys* tegen, en meent, dat de aangevraagde subsidie, berekend naar de kosten van den aanleg, niet te hoog is.

De conclusie van het rapport wordt *aangenomen* met 49 tegen 6 stemmen.

Aan de orde is, het verslag tot het verleenen eener subsidie van *ƒ* 1200 voor den zandweg tot Ochten.

Zonder discussie *aangenomen* met 46 tegen 9 stemmen.

Aan de orde is, het verleenen eener subsidie van *ƒ* 1800 voor den weg van Wadenoijen naar Geldermalsen.

Zonder discussie *aangenomen* met 44 tegen 10 stemmen.

(De heer *Krepel* was weggegaan).

Aan de orde is, het verleenen eener subsidie van *ƒ* 4000 voor den weg van Driel naar Ammerzoden.

De heer *Dam* vraagt, of niet reeds in het afgeloopen jaar gelden voor dien weg zijn verstrekt?

De heer *Thooft* beantwoordt dit bevestigend. In het verslag wordt bepaaldelijk vermeld, dat er reeds in het afgeloopen jaar subsidie voor dien weg is verleend, doch dat dezelve niet toereikend is bevonden.

De heer *Dam* zegt, dat er dan plan is het besluit door de vorige Staten in het afgeloopen jaar genomen, te veranderen, waartegen hij zich verzet.

De heer *Thooft* verklaart, dat er geenerlei sprake is van verandering, maar dat de in het afgeloopen jaar verleende subsidie van *ƒ* 1200 niet voldoende was.

Het verslag der commissie wordt *aangenomen* met 39 tegen 16 stemmen.

Aan de orde is, het verleenen eener subsidie van *ƒ* 3000 voor den kunstweg van Deventer naar Groenlo.

De heer *E. van Lijnden* verklaart, dat hij wel gezind is tot het verleenen van subsidiën, maar dat er echter eene grens voor het geven moet zijn. In het afgeloopen jaar is voor dezen zelfden weg verleend de aanzienlijke subsidie van *ƒ* 10,000. Aan de toen daarbij gestelde voorwaarden is niet voldaan. Nu vraagt men weder nieuwe subsidie. In plaats van tot grondslag te nemen ⅓ van de kosten van aanleg, stelt men hier voor, eene subsidie van de helft. Hij kan zich dus met die voordragt niet vereenigen.

De heer *Brantsen* spreekt het beweren van den heer *van Lijnden*, dat aan de gestelde voorwaarden niet zou zijn voldaan, tegen. Juist het voldoen aan die voorwaarden is oorzaak geweest, dat de kosten zoo zeer zijn vermeerderd. De aardbaan is geheel gereed; de rigting is naar het voorschrift veranderd; de quaestie van het onderhoud is ook geschikt. Het is dus niet meer dan billijk, de oorspronkelijke subsidie van *ƒ* 10,000 op *ƒ* 13,000 te brengen, daar toch de verhooging van kosten, wegens de veranderde, rigting, het gevolg is geweest van den eisch der Provinciale Staten. De negotiatie bedroeg *ƒ* 135 à *ƒ* 140,000. Wanneer men dus eene subsidie van *ƒ* 13,000 verleent, verleent men niet slechts geen ⅓ maar slechts ongeveer $\frac{1}{10}$.

De heer *Roosegaarde* is het eens met den heer *van Lijnden*. Ware hij in het afgeloopen jaar lid der Staten geweest, hij zou tegen de toen verleende subsidie van *ƒ* 10,000 hebben geprotesteerd. De bedoelde weg moet enkel strekken ten voordeele van den handel van Deventer en ten nadeele van de Geldersche stad Zutphen. Het ware beter geweest die gelden te besteden tot het aanleggen van eenen kunstweg van Zutphen naar Laren.

De heer *van Lijnden* dringt zijn gevoelen nog nader aan. De aardbaan is nog *niet geheel* gelegd. De onteigeningen zijn nog *niet geheel* afgeloopen. Hij houdt staande, dat de nu aangevraagde subsidie wel degelijk de helft bedraagt der kosten van de werken voor welke zij aangevraagd wordt.

De heer *Op ten Noort* is *tegen* het verleenen der subsidie. Hij zou die toestaan, indien de aanleg van den weg van die subsidie afhankelijk was, maar de weg is reeds aanbesteed en komt dus toch tot stand. De regering der stad Deventer heeft de rente gewaarborgd. Hij spreekt het beweren van den heer *Roosegaarde* tegen, dat die weg ten nadeele der prov. Gelderland zoude zijn. Gelderland en Zutphen zullen integendeel voordeel van dien weg genieten, en het is voor de stad Zutphen zelve van belang dat die weg tot stand kome. Hij snijdt te Lochem den grindweg naar Goor. Lochem is nader bij Zutphen dan bij Deventer gelegen en tusschen de eerste plaats en de tweede, zal een tol minder zijn dan tusschen haar en de derde. Indien derhalve niet Zutphen maar Deventer het voordeel van den weg heeft, dan zal de Zutphensche handel dit nergens anders aan te wijten hebben, dan aan zich zelven.

De heer *Dam* merkt aan, dat de commissie voor het aanleggen van dien weg in het vorige jaar met de subsidie de daaraan verbondene voorwaarden heeft aangenomen. Waren die haar te bezwarend, zij had ze kunnen weigeren. Zij heeft dit niet gedaan, zij heeft de voordeelen genoten, zij moet dus ook aan de vereischten voldoen.

De heer *Roosegaarde* merkt, omtrent het verschil tusschen hem en den heer *Op ten Noort* over het voordeel of nadeel dat de stad Zutphen, van dezen weg zoude hebben, aan, dat hij alleen dit bedoeld heeft, dat de producten van de plaatsen tusschen Lochem en Deventer gelegen, naar Deventer en niet naar Zutphen zullen gebragt worden. De ingezetenen van Laren b. v. brengen hunne waren te Deventer ter markt.

De heer *Brants* wijst het groote belang aan van dien weg, ook bepaaldelijk voor het gansche graafschap Zutphen. Hij beweert niet, dat er regtens verhooging van subsidie kan gevorderd worden, maar hij is van oordeel, dat de billijkheid er voor pleit de in het vorig jaar verleende subsidie te verhoogen.

Het verslag der commissie wordt *verworpen* met 46 tegen 7 stemmen.

(De heeren *Roelvink* en *Swaving* waren weggegaan.)

Aan de orde is de subsidie voor de Israëlitische school te Tiel.

De heer *van der Brugghen* doet opmerken, dat de subsidie, aangevraagd voor de Israëlitische school te Tiel, niet moet geweigerd worden, op grond dat op de Israëlitische scholen ook godsdienstig onderwijs gegeven wordt. De Israëlitische scholen zijn in eenen geheel bijzonderen toestand en staan niet gelijk met de andere. Bij Koninklijk besluit van 10 mei 1817, is, in aanmerking genomen den geheel exceptioneelen stand van het onderwijs bij de Israëliten, verklaard, dat deze scholen *godsdienstige* en tevens *openbare* scholen zijn. Bij eene circulaire van 1837, is dit punt op nieuw aangedrongen. Het rijk is dus, volgens dat besluit, verpligt onderstand te verleenen en, bij gebreke daarvan, zal de hulpbehoevende school teregt den bijstand der Provinciale Staten kunnen inroepen. De reden der afwijking van den algemeenen regel van de wet van 1806 ligt voor de hand. Het is van belang, het belemmerend Israëlitisch element van de scholen te keeren, ten einde deze tot christelijke scholen te maken. Hij heeft gemeend de aandacht der vergadering hierop te moeten vestigen, daar deze overweging aan de commissie schijnt ontgaan te zijn, en men dus daaruit geene reden zou ontleenen om de aangevraagde subsidie te weigeren. Hij is echter van meening, dat de aangevraagde subsidie niet moet verleend worden door Provinciale Staten, maar, krachtens art. 6 van het besluit van 10 mei 1817, uit 's lands kas. Indien de hulpbehoevende school zich aldaar te vergeefs heeft aangemeld, dan is hij gezind te helpen uit liberaliteit.

De heer *E. van Lijnden* zegt, dat het besluit van 1817 aan de commissie onbekend was. Hij verklaart dat, zoolang de verwachte wet op het onderwijs niet tot stand is gekomen, hij tegen alle subsidie voor scholen is. Welligt komen er secte-scholen, waarvoor subsidiën van wege het rijk of de provincie benoodigd zullen zijn.

De heer *Schiff* is *voor* het rapport, en wil geene subsidie verleenen, omdat, volgens de wet van 1806, afzonderlijke scholen, waar godsdienstig onderwijs wordt gegeven, vallen buiten de klasse dier scholen, die op subsidie aanspraak kunnen maken. Hij verklaart, dat hier geene sprake kan zijn van liberaliteit.

De heer *van der Brugghen* verklaart, geene scholen met afzonderlijke godsdienstige strekking te erkennen. Hij zal stemmen *tegen* het verleenen der subsidie, omdat hem niet voldoende is gebleken, dat de hulpbehoevende school zich eerst tot de lands kas heeft gewend. Hij moet echter den heer *Schiff* doen opmerken, dat de Israëlitische scholen van gemengden aard zijn en het godsdienstig onderwijs aldaar bestaat in het lezen van Hebreeuwsche boeken.

De heer *Schiff* blijft volhouden, dat er op de Israëlitische scholen niet slechts Hebreeuwsche boeken gelezen worden, maar dat daar ook de Israëlitische ritus onderwezen wordt.

De heer *van Verschuer* spreekt het beweren van den heer *Schiff* tegen, en wijst tot voorbeeld op het onderwijs te Arnhem. Het onderwijs in de Hebreeuwsche taal is geheel maatschappelijk, en afgescheiden van het onderwijs in den Israëlitischen ritus. Hij is van oordeel, dat deze school wel degelijk behoort tot de openbare scholen en stelt voor, de adressanten te verwijzen naar Gedeputeerde Staten, ten einde, zoo daarvoor termen gevonden worden, gesubsidieerd te worden uit de som voor schoollokalen op de begrooting van 1849 uitgetrokken.

Het verslag der commissie wordt aangenomen met 42 tegen 11 stemmen.

(De heeren *J. Backer* en *van Pallandt* waren weggegaan.)

De *Voorzitter* zegt, dat alsnu door Gedeputeerde Staten aan de adressanten zal worden kennis gegeven, welken weg zij hebben in te slaan om subsidie van rijkswege te vragen, ingevolge het beslu[it] van 1817.

De heer *Op ten Noort* zegt, zoo zij namelijk n[iet] bij de Provinciale Staten, in geval van afwijzi[ng] terug komen.

De heer *van Verschuer* meent, dat adressan[ten] zich kunnen aanmelden bij Gedeputeerde Staten [...] subsidie uit den post op de begrooting, voor h[et] onderhoud van scholen bestemd.

De *Voorzitter* merkt aan, dat hij geen voors[tel] heeft gedaan waarover geraadpleegd kan worde[n], maar dat de heer *van Verschuer*, des verkiezend[e], daarover een schriftelijk voorstel kan doen.

De heer *van Verschuer* verklaart daarop, dat h[ij] voldoende aan de aanmerking van den Voorzitte[r] een schriftelijk voorstel zal indienen.

Aan de orde is het verslag der commissie betre[k]kelijk de overgifte van een sluisje aan de mark v[an] Rekken, met bijbetaling van eene som van *ƒ* 800.

De heer *Viruly van Vuren* is tegen de conclus[ie] der commissie. De subsidie is meer van plaatseli[jk] of persoonlijk belang, dan in het belang der pr[o]vincie. De som op zich zelve komt hem onevenre[dig] hoog voor met de kosten van onderhoud, die slech[ts] *ƒ* 10 's jaars bedragen.

De heer *Op ten Noort* verklaart, het volkome[n] met den heer *Viruly* eens te zijn. Hij zal er n[og] dit bijvoegen, dat hij ook hierom tegen de conclu[sie] van het rapport is, wegens de mogelijke uitvoeri[ng] der werken tot verbetering van den Berkel, na[ar] aanleiding van den vroeger ontvangen brief van d[en] minister van Binnenlandsche Zaken. Hij zal d[us] *tegen* stemmen, bepaaldelijk ook van wege de su[b]sidie van *ƒ* 800.

De heer *van Zuylen van Nievelt* verdedigt de co[n]clusie van het rapport. De waterleiding wordt [...] door verbeterd. Het sluisje staat geheel op zich [...] en in geenerlei verband met de werken aan d[en] Berkel. Hij erkent, dat de afkoopsom hoog is, m[aar] de onkosten zijn ook geenszins gering.

De heer *Viruly* merkt aan, dat het belang, het [...] lang is der eigenaars.

De heer *van Zuijlen*, doet opmerken, dat hier spr[ake] is, niet van *subsidie* maar van *afkoop*.

De heer *Op ten Noort* merkt aan, dat het slui[sje] wel degelijk in verband staat met den Berkel; [...] de verplaatsing van het sluisje strekt om betere [...] watering te verkrijgen; dat het ingeroepen bel[ang] dus inderdaad is het belang der eigenaars.

De heer *van Zuylen* merkt nogmaals op, dat [het] sluisje zóó gelegen is, dat de verbeteringen aan [den] Berkel daarop geenerlei invloed zullen kunnen hebb[en].

De heer *van Daalen* doet opmerken, dat de co[n]clusie van het rapport drieledig is, en vraagt, of [...] alle drie die punten te gelijk moet beslist worde[n].

De *Voorzitter* antwoordt bevestigend. De [...] blijft dan zoo als zij is, ook bij afstemming.

De heer *van Daalen* verzoekt no. 1 en 3, d[...] niet no. 2 in omvraag te brengen.

De *Voorzitter* verzoekt daarop den heer *van D[aa]len* hierover een voorstel aan de vergadering te d[oen].

De heer *van Daalen* weigert dit.

Het verslag der commissie wordt daarop *veri[...]pen* met 47 tegen 5 stemmen.

(Afwezig waren de heeren *Andres*, *van Pall[andt]* en *J. Backer*.)

Aan de orde is, het verleenen eener subsidie [...] *ƒ* 3000 tot het daarstellen eener noodkade op [...] Grebbedijk.

De heer *Zadelhoff* dringt aan, in eene uitvo[erige] memorie, en lettende op den tegenwoordigen [...] stand van de ex-onererende landen, dat deze [...]tengewone toelage zal gegeven worden.

Het verslag der commissie wordt daarop *ver[...]pen* met 30 tegen 20 stemmen.

De heer *van Verschuer* doet daarop een sch[rifte]lijk voorstel, dat aan de adressanten tot onder[...] voor de Israëlitische school te Tiel zal worden [...]nis gegeven, dat zij adressanten, ingevolge he[t Ko]ninklijk besluit van 10 mei 1817, »zich ev[en als] *elke andere* school" tot het bekomen van onder[...] kunnen aanmelden bij Gedeputeerde Staten.

In handen eener commissie bestaande uit d[e hee]ren *van Verschuer*, *Nahuijs* en *Voss*.

De heeren *Roosegaarde*, *de Man* en *Dam* [...]ken aanteekening in de notulen, dat zij zi[ch niet] vereenigd hebben met de besluiten waarbij sub[sidiën] zijn verleend voor wegen of werken.

De *Voorzitter* geeft aan de vergadering ke[nnis], dat in de zitting van morgen het eerst de versla[gen] der commissiën zullen worden uitgebragt en da[n] het algemeen verslag over het ontwerp van gemee[nte]wet.

De vergadering gaat uiteen tot morgen o[...] te 11 ure.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdruk[ker].